

Schorsing, verwijdering en passend onderwijs

Inleiding

De regels rondom schorsing en verwijdering zijn vastgelegd in de onderwijswetgeving. In de praktijk blijkt dat deze regels door verschillende partijen niet altijd eenduidig worden uitgelegd. Deze notitie is bedoeld om leerplichtambtenaren te ondersteunen bij het informeren van ouders en scholen over de juiste toepassing van de wet- en regelgeving.

Begripsbepaling

Onder schorsing¹ wordt verstaan een beslissing van het bevoegd gezag om een leerling tijdelijk niet deel te laten nemen aan het reguliere onderwijs en/of andere schoolactiviteiten. In de praktijk gaat een schorsing vaak gepaard met een ontzegging van de toegang tot het schoolgebouw, maar dat is niet noodzakelijk. Een schorsing ontslaat het bevoegd gezag niet van de zorgplicht ten aanzien van de leerling.

Verwijdering betreft een beslissing van het bevoegd gezag om een leerling, wegens een bepaalde gedraging, blijvend de toegang tot het onderwijs op die school te ontzeggen. Het bevoegd gezag moet een andere school of instelling vinden die bereid is de leerling toe te laten. Tot dat moment blijft de school verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs.

¹ Gebruikte termen in de volksmond zoals interne als externe schorsing en het geven van een time-out vallen onder de algemene definitie van schorsing en hiermee ook onder alle wettelijke bepalingen betreffende schorsing.

Wettelijk kader

Primair onderwijs

Schorsing (artikel 40c WPO)

Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week schorsen. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de ouders bekendgemaakt. Indien de schorsing langer dan één dag duurt, stelt het bevoegd gezag de inspectie schriftelijk en met opgave van redenen daarvan in kennis.

Verwijdering (artikel 40 WPO)

De beslissing over toelating en verwijdering van leerlingen berust bij het bevoegd gezag. De toelating tot de school is niet afhankelijk van het houden van rechtmatig verblijf in de zin van artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000 en mag niet afhankelijk worden gesteld van een geldelijke bijdrage van de ouders.

Voordat wordt besloten tot verwijdering hoort het bevoegd gezag de betrokken groepsleerkracht en de ouders van de leerling. Definitieve verwijdering van een leerling vindt niet plaats dan nadat het bevoegd gezag ervoor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten. Onder 'andere school' kan mede worden verstaan een school voor speciaal onderwijs, een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs.

Indien een openbare school besluit tot schorsing of verwijdering van een leerling, dient zij dit besluit vooraf schriftelijk en met redenen omkleed aan de ouders mede te delen. Op grond van artikel 4:8 Awb krijgen ouders de gelegenheid hun zienswijze kenbaar te maken. Het bevoegd gezag neemt vervolgens een gemotiveerd besluit, waarin ook de mogelijkheid van bezwaar en beroep bij de bestuursrechter wordt vermeld. Indien ouders bezwaar maken tegen een besluit tot verwijdering, dient de school binnen vier weken nadat de bezwaartermijn is verstreken een besluit te nemen op dit bezwaar (artikel 40, twaalfde lid, WPO).

Indien sprake is van een bijzondere school is de beslissing tot schorsing civielrechtelijk van aard. Ouders kunnen zich in dat geval wenden tot de interne klachtcommissie of een (landelijke) geschillencommissie en vervolgens tot de civiele rechter.

Voor bijzondere scholen geldt artikel 63 WPO. Hierin is bepaald dat wanneer het bevoegd gezag de toegang weigert of een leerling verwijderd, deze beslissing schriftelijk en met redenen omkleed aan de ouders wordt medegedeeld. Voorafgaand aan een besluit tot verwijdering worden ouders gehoord. Binnen zes weken na bekendmaking kunnen ouders schriftelijk bezwaar maken. Het bevoegd gezag beslist binnen vier weken na ontvangst van de bezwaren en hoort de ouders alvorens te beslissen.

Voortgezet onderwijs

Schorsing (artikel 8.14 WVO 2020)

Het bevoegd gezag kan een leerling voor ten hoogste één week schorsen. De beslissing tot schorsing wordt schriftelijk en voorzien van een deugdelijke motivering aan de leerling bekendgemaakt. Indien de leerling jonger dan 18 jaar is, wordt de beslissing ook schriftelijk aan de ouders bekendgemaakt. Een schorsing voor langer dan één dag wordt onverwijld schriftelijk en gemotiveerd gemeld aan de inspectie. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over schorsing.

Verwijdering (artikel 8.15 WVO 2020)

Het bevoegd gezag kan een leerling van school verwijderen. Voor leerlingen op wie de Leerplichtwet van toepassing is, geldt dat verwijdering pas definitief plaatsvindt nadat een andere onderwijsplek is gevonden. Dit kan een andere school voor voortgezet onderwijs zijn, maar ook speciaal (voortgezet) onderwijs of een instelling als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van de Leerplichtwet.

Voordat tot definitieve verwijdering wordt besloten, wordt de leerling en, indien minderjarig, ook de ouders in de gelegenheid gesteld om te worden gehoord. Daarnaast overlegt het bevoegd gezag met de inspectie voorafgaand aan de definitieve verwijdering. Tijdens dit overleg kan de leerling worden geschorst en wordt bekeken op welke wijze de leerling onderwijs kan blijven volgen.

Het bevoegd gezag stelt de inspectie schriftelijk en gemotiveerd in kennis van een definitieve verwijdering.

Voor bijzondere scholen geldt dat de beslissing schriftelijk en gemotiveerd wordt bekendgemaakt aan de leerling en, indien minderjarig, aan de ouders. Ouders kunnen binnen zes weken bezwaar maken. Voor openbare scholen geldt dat op bezwaar binnen vier weken wordt beslist, in afwijking van artikel 7:10 Awb, waarbij de leerling (en ouders) worden gehoord en inzage krijgen in relevante stukken.

Speciaal (voortgezet) onderwijs

Schorsing (artikel 40a WEC)

Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor maximaal één week schorsen. Het besluit wordt schriftelijk bekendgemaakt aan de ouders of, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, aan de leerling zelf. Bij schorsing van langer dan één dag wordt de inspectie onverwijld schriftelijk en gemotiveerd geïnformeerd.

Verwijdering (artikel 40 WEC)

Voordat wordt besloten tot verwijdering worden de betrokken leraren gehoord. Definitieve verwijdering van een leerplichtige leerling vindt niet plaats dan nadat het bevoegd gezag ervoor heeft gezorgd dat een andere passende onderwijsplek beschikbaar is, zoals een basisschool, school voor speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs of een instelling in de zin van de Leerplichtwet.

Voor leerlingen van cluster 1- en 2-instellingen geldt dat, indien gedurende acht weken aantoonbaar zonder succes naar een andere plek is gezocht, toch tot definitieve verwijdering kan worden overgegaan. In specifieke gevallen, zoals bij verblijf in een inrichting, kan eveneens een uitzondering gelden.

Indien bezwaar wordt gemaakt tegen een besluit van een openbare school, dient het bevoegd gezag binnen vier weken na afloop van de bezwaartermijn te beslissen, in afwijking van de Awb. Daarbij vindt overleg plaats met de inspecteur en eventueel andere deskundigen.

Ook hier geldt dat het besluit vooraf schriftelijk en gemotiveerd aan de ouders wordt meegedeeld en dat zij op grond van artikel 4:8 Awb hun zienswijze kunnen geven.

Voor bijzondere scholen geldt artikel 61 WEC. Hierin is onder meer geregeld dat besluiten schriftelijk en gemotiveerd worden meegedeeld, ouders vooraf worden gehoord, bezwaar binnen zes weken mogelijk is en het bevoegd gezag binnen vier weken beslist, na overleg met de inspectie en nadat ouders zijn gehoord en inzage hebben gehad in relevante stukken.

Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Schorsing (artikel 8.1.7c WEB)

Het bevoegd gezag kan een student of vavo-student voor maximaal twee weken schorsen. De beslissing wordt schriftelijk en gemotiveerd bekendgemaakt aan de student en, indien deze jonger dan 18 jaar is, ook aan de ouders, voogden of verzorgers. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over schorsing.

Verwijdering (artikel 8.1.7d WEB)

Het bevoegd gezag kan een student of vavo-student verwijderen. Voor leerplichtige studenten geldt dat verwijdering pas definitief plaatsvindt nadat een andere onderwijsinstelling bereid is de student toe te laten. Indien gedurende acht weken aantoonbaar zonder succes naar een andere plek is gezocht, kan alsnog tot definitieve verwijdering worden overgegaan.

De beslissing tot verwijdering wordt schriftelijk en gemotiveerd bekendgemaakt. Indien de student minderjarig is, gebeurt dit ook aan de ouders, voogden of verzorgers. Voorafgaand aan verwijdering kan de student worden geschorst, waarbij deze schorsing langer mag duren dan de reguliere termijn. In dat geval moet het bevoegd gezag nagaan op welke manier de student onderwijs kan blijven volgen.

Bij bezwaar tegen een besluit tot verwijdering beslist het bevoegd gezag, voor zover het een openbare instelling betreft, binnen vier weken. Voorafgaand daaraan worden de student en eventueel de ouders gehoord en krijgen zij inzage in de relevante stukken.

Leerplichtwet

Op grond van artikel 18, eerste lid, van de Leerplichtwet zijn scholen verplicht een besluit tot verwijdering terstond te melden bij het college van burgemeester en wethouders. Schorsing betreft een tijdelijke ontzegging van de toegang tot het onderwijs en wordt aangemerkt als geoorloofde afwezigheid in de zin van artikel 11 Leerplichtwet.

Uitvoering in de praktijk en passend onderwijs

Schorsing

Schorsing kan worden opgelegd bij uiteenlopende gedragingen, zoals herhaalde ordeverstoring, Scholen kunnen om uiteenlopende redenen besluiten een leerling te schorsen. In de praktijk betreft dit bijvoorbeeld situaties van herhaalde les- of ordeverstoring, wangedrag tegenover leerkrachten of medeleerlingen (door zowel leerlingen als ouders), of het gebruik van alcohol of drugs tijdens schooltijden. Scholen stellen zelf beleid vast waarin wordt bepaald bij welke gedragingen schorsing of verwijdering kan volgen. Deze regels zijn doorgaans opgenomen in de schoolgids of het studentenstatuut. Redenen voor schorsing kunnen in de praktijk sterk uiteenlopen. De onderwijsinspectie publiceert jaarlijks factsheets over schorsingen en verwijderingen.²

Procedure van school

Het schorsen van een leerling moet zorgvuldig plaatsvinden en volgens de wettelijke procedure worden uitgevoerd. Het bevoegd gezag kan een leerling voor maximaal één week (vijf schooldagen) schorsen. In het mbo geldt een maximale termijn van twee weken. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk bekendgemaakt aan de ouders totdat de leerling 18 jaar is. Daarnaast wordt het besluit aan de leerling bekendgemaakt in alle gevallen in het voortgezet onderwijs en het mbo, en in het voortgezet speciaal onderwijs wanneer de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is. Indien de schorsing langer dan één dag duurt, moet de school de onderwijsinspectie hiervan schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte stellen. Deze meldplicht geldt niet voor het mbo. Tijdens de schorsing blijft de school verantwoordelijk voor het onderwijs aan de leerling.

Bezwaar door ouders en leerling

Belanghebbenden hebben het recht bezwaar te maken tegen een schorsingsbesluit van een openbare school. Dit bezwaar moet binnen zes weken na ontvangst van het schriftelijke besluit worden ingediend (artikel 6:7 Awb). Wanneer tijdens de schorsingsperiode bezwaar wordt gemaakt, kan de leerling desondanks de toegang tot de lessen worden ontzegd (artikel 6:16 Awb). Belanghebbenden hebben recht om gehoord te worden (artikel 7:2 lid 1 Awb), waarbij zij hun bezwaar mondeling kunnen toelichten.

Het bevoegd gezag moet binnen vier weken na ontvangst van het bezwaar een beslissing nemen. Deze termijn wijkt af van de gebruikelijke termijn van zes weken en is specifiek in de onderwijswetgeving bepaald. Na afloop van de schorsingsperiode wordt de leerling weer toegelaten tot de lessen.

Het bevoegd gezag van een openbare school is een bestuursorgaan in de zin van de Awb. Het schorsingsbesluit is daarom een besluit in de zin van die wet. Indien ouders of leerling het niet eens zijn met het besluit, kan naast bezwaar ook beroep bij de bestuursrechter worden ingesteld. Indien sprake is van een spoedeisend belang kan, nadat bezwaar is gemaakt, een verzoek om een voorlopige voorziening worden ingediend bij de rechter. Bijvoorbeeld wanneer ouders willen dat de leerling onmiddellijk weer wordt toegelaten tot het onderwijs. Het is aan de rechter om te beoordelen of het verzoek wordt behandeld.

² Zie: [Open data Schorsingen en verwijderingen](#) | [Inspectie van het onderwijs](#).

Bij bijzondere scholen is sprake van een privaatrechtelijke rechtsverhouding. Ouders kunnen zich dan tot de civiele rechter wenden. Bij spoedeisend belang kan een kort geding worden aangespannen tegen het bevoegd gezag.

De school mag de leerplichtambtenaar niet informeren over een schorsing, omdat sprake is van geoorloofde afwezigheid.

Wanneer is sprake van schorsing

De onderwijsinspectie maakt onderscheid tussen twee vormen van schorsing: schorsing en schorsing gericht op verwijdering, waarbij de tweede vorm alleen voorkomt in het voortgezet onderwijs en het mbo.

Van schorsing is sprake wanneer een leerling niet deelneemt aan het voor hem vastgestelde onderwijsprogramma. Dit kan zich op twee manieren voordoen. In de eerste situatie wordt de leerling wel toegelaten tot de school, maar niet tot de lessen, en werkt de leerling bijvoorbeeld in een aparte ruimte aan schoolwerk. Omdat de leerling niet deelneemt aan het reguliere onderwijsprogramma, is hier sprake van schorsing. In de tweede situatie wordt de leerling de toegang tot de school ontzegd en maakt hij of zij thuis schoolwerk. Ook in dat geval is sprake van schorsing en geldt de wettelijke procedure.

Schorsing gericht op verwijdering

Wanneer een school voornemens is een leerling te verwijderen, kan in het voortgezet onderwijs en het mbo een schorsing worden ingezet in het kader van die procedure. In het voortgezet onderwijs kan deze schorsing doorlopen gedurende het overleg met de onderwijsinspectie over de voorgenomen verwijdering. Het is aan het bevoegd gezag om dit overleg zo spoedig mogelijk te starten en aan de inspectie om te waarborgen dat dit niet onnodig lang duurt. In het mbo geldt dat het bevoegd gezag moet nagaan op welke wijze de student tijdens deze periode onderwijs kan blijven volgen.

Gedurende deze periode blijft de school verantwoordelijk voor het onderwijs en moet zij een andere school of instelling zoeken die bereid is de leerling toe te laten. In veel gevallen wordt het onderwijs tijdelijk buiten de school georganiseerd. Het inzetten van schorsing tijdens een verwijderingsprocedure is uitsluitend toegestaan in het voortgezet onderwijs en het mbo en niet in het primair onderwijs en het speciaal onderwijs.

Schorsing tijdens het examenjaar

Schorsing tijdens het examenjaar moet voldoen aan de wettelijke procedure. In de praktijk wordt echter vaak gezocht naar maatwerk. Wanneer sprake is van een voorgenomen verwijdering in het eindexamenjaar, wordt veelal geprobeerd een situatie te creëren waarin de leerling het schoolwerk kan blijven volgen, schoolexamens kan afronden en het centraal examen kan afleggen.

In sommige gevallen besluit de schoolleiding toch over te gaan tot een voornemen tot verwijdering, waardoor de leerling langer dan een week geen toegang heeft tot (een deel van) de lessen. Omdat verwijdering in het examenjaar grote gevolgen heeft (namelijk het niet kunnen afronden van het examen), wordt vaak een maatwerkprogramma opgesteld. De Geschillencommissie passend onderwijs heeft in meerdere uitspraken bevestigd dat in dergelijke situaties de feitelijke verwijdering soms pas aan het einde van het schooljaar plaatsvindt.

Jurisprudentie

Rechtbank Den Haag 12 mei 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:8281

Een schoolbestuur besluit om een leerling definitief van school te verwijderen vanwege het handelen in nicotinezakjes. De school stelde dat het bezit en de verkoop van deze middelen op schoolterrein in strijd was met de leefregels, en voerde aan dat nicotinezakjes op gelijke wijze als drugs moesten worden behandeld. De voorzieningenrechter oordeelde dat het handelen in nicotinezakjes inderdaad een ernstige gedraging was, die risico's voor de gezondheid van minderjarige leerlingen met zich meebrengt. Er was echter geen wettelijke of beleidsmatige basis om nicotinezakjes zonder meer onder het striktere regime voor drugs te laten vallen, zoals vastgelegd in de leefregels.

Daarnaast achtte de rechter het verwijderingsbesluit in dit geval onevenredig zwaar. Hoewel het handelen van de leerling ernstig werd bevonden, voorzagen de leefregels uitsluitend in directe verwijdering bij handel in drugs, niet bij andere verboden middelen zoals nicotineproducten. De voorzieningenrechter schorste het verwijderingsbesluit en bepaalde dat de leerling voorlopig weer klassikaal onderwijs mocht volgen.

Leerpunten voor de professional

Deze zaak is niet direct voor leerplichtambtenaren relevant, omdat zij geen leerlingen van school verwijderen of schorsen. Desondanks kunnen zij wel de scholen erop attenderen dat de handel in nicotinezakjes niet wordt aangemerkt als drugs en alleen kan leiden tot verwijdering als dit expliciet in de schoolregels is bepaald.

Raad van State 19 februari 2025, ECLI:NL:RVS:2025:658

Een leerling werd geschorst en verwijderd wegens het gebruik en de handel in softdrugs. De leerling had erkend wiet te verkopen aan medeleerlingen en leerlingen van nabijgelegen scholen. Bij hem zijn attributen aangetroffen die het handelen in drugs bevestigden. De leerling en zijn ouders voerden in hoger beroep aan dat de leefregels niet duidelijk bekend waren gemaakt, dat de inzage in zijn telefoon onzorgvuldig was gebeurd, en dat onvoldoende alternatieven (anders dan de verwijdering) waren onderzocht.

De RvS oordeelde dat het college van bestuur beleidsruimte heeft bij het nemen van dergelijke besluiten en dat de leefregels voldoende kenbaar waren. Het college van bestuur had de feiten voldoende vastgesteld, de belangen afgewogen en terecht prioriteit gegeven aan de veiligheid van de schoolgemeenschap. De procedure was voldoende zorgvuldig verlopen. De RvS bevestigde daarom het eerdere oordeel van de rechtbank dat in redelijkheid tot schorsing en verwijdering is besloten.

Leerpunten voor de professional

Hoewel deze uitspraak formeel niet over de rol van de leerplichtambtenaar zelf gaat, bevat zij wel belangrijke aandachtspunten die relevant zijn voor de omgang met complexe casuïstiek rond leerlingen en voor de samenwerking tussen leerplicht en scholen.

Allereerst is dat het zorgvuldig omgaan met privacygevoelige informatie.

Bij onderzoeken waarin gegevens van leerlingen worden ingezien, zoals telefoongegevens, moeten leerplichtambtenaren (en scholen) zich strikt houden aan de regels rond privacy en gegevensbescherming. Onzorgvuldige omgang kan ervoor zorgen dat bijvoorbeeld een verwijdering geen stand houdt.

Ook moeten de schoolregels duidelijk gecommuniceerd worden. Leerplichtambtenaren kunnen scholen actief adviseren en stimuleren om gedragsregels en sancties, bijvoorbeeld rondom drugsgebruik, goed bekend te maken bij leerlingen en ouders. Dit helpt conflicten achteraf te voorkomen.

Geschillencommissie passend onderwijs 4 juli 2024, nr. 67124

Een leerling wordt, nadat zij fysiek geweld heeft gebruikt tegen een medeleerling, geschorst en vervolgens verwijderd van de school. De vader van de leerling vindt dat de school onvoldoende passende hulp en begeleiding heeft geboden om de leerling te ondersteunen bij het omgaan met eventuele conflicten op de school en legt het geschil voor aan de GPO.

De school had de leerling gewaarschuwd dat bij een derde schorsing verwijdering zou volgen. Ook heeft de school de leerling aangeboden te werken aan gedrag door middel van trainingen en de inzet van een gedragscoach. Deze interventies hebben niet tot het gewenste resultaat geleid, omdat de ouders en de leerling de inzet van passende ondersteuning hebben geweigerd. Er is sprake van herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag richting medeleerlingen en personeel van de school, waarbij de veiligheid op school in het gedrang is gekomen. De school kon niet volstaan met een minder ingrijpende maatregel en heeft daarmee in redelijkheid kunnen besluiten tot verwijdering van de leerling.

In deze werd het verzoek was leerplicht betrokken vanwege een verzoek tot vervangende leerplicht in de zin van art. 3b Leerplichtwet (van vmbo naar entree van het mbo). Vervolgens heeft de vmbo school de leerling een besluit tot verwijdering genomen en de leerling uitgeschreven van de vmbo school.